

Kommunestyrets behandling

Frist for høringsinnspill er 25. januar. Dette er saksframlegget til kommunestyresaken, som ble behandlet i møte 26.11.2020, sak 72. Saken og vedleggene finner en også under møtekalenderen for politiske møter.

Saksopplysninger:

Om samfunnsdelen:

Den gjeldende kommuneplanen for Gausdal ble vedtatt i 2014. Kommunestyret vedtok i desember 2019 i kommunal planstrategi (i forbindelse med handlings- og økonomiplan) å revidere kommuneplanens samfunnsdel. Kommuneplanen består av to deler, samfunnsdelen og arealdelen, jfr. plan- og bygningsloven. Disse kan utarbeides samlet eller hver for seg. Samfunnsdelen inneholder kommunens overordnede politiske mål og strategier innenfor prioriterte samfunns- og tjenesteområder. Samfunnsdelen inneholder også en arealstrategi som igjen legges til grunn for utarbeidelse av den juridisk bindende arealdelen.

Kommuneplanen skal også samordnes med kommunens økonomiplan (jfr. kommuneloven), og den skal derfor inneholde strategiske føringer for kommunens budsjetter og handlingsdel. I Gausdal er det handlings- og økonomiplanen, med årsbudsjett.

Kommuneplanprosessen er definert i plan- og bygningsloven. Kommunestyret vedtok oppstartsmelding for planprosessen og forslag til planprogram i sitt møte i 23. januar 2020. Etter en høringsrunde vedtok formannskapet planprogrammet i sitt møte 18. mars 2020. Som følge av koronasituasjonen, var det formannskapet som kommuneplanutvalg og ikke kommunestyret som formelt behandlet planprogrammet. Ett av formålene med å revidere kommuneplanens samfunnsdel tidlig i denne kommunestyreperioden, er å skape et enda bedre styringsverktøy for politikere og kommuneorganisasjonen. Ved å vedta den tidlig i kommunestyreperioden, legges grunnlaget for at de folkevalgte (kommunestyret) kan beslutte og iverksette politikken de har gått til valg på.

Dokumenter og føringer:

Nasjonale føringer:

For å fremme en bærekraftig utvikling utarbeider regjeringen hvert fjerde år et dokument med nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. I gjeldende dokument for perioden 2019-2023, står det:

«Regjeringen legger vekt på at vi står overfor fire store utfordringer:

- *Å skape et bærekraftig velferdssamfunn*
- *Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning*
- *Å skape et sosialt bærekraftig samfunn*
- *Å skape et trygt samfunn for alle*

De regionale og lokale myndighetene har sentrale oppgaver med å håndtere disse utfordringene. Det gjelder alle kommuner, uavhengig av størrelse og kompetanse. Planlegging er et av deres viktigste verktøy.»

Planleggingen i kommunene skal etter føringer fra Stortinget ta utgangspunkt i FNs bærekraftsmål. For øvrig er kommunenes oppgaver, roller og ansvar i stor grad regulert av lov og forskrift. Noen sentrale lover for planlegging og samfunnsutvikling er kommuneloven, plan- og bygningsloven og folkehelseloven. I tillegg er det svært mange lover som regulerer tjenestene, som opplæringsloven, barnehageloven, barnevernloven, helse- og omsorgstjenesteloven osv.

I planleggingen ser vi også til **fylkeskommunens planer**. Mest aktuelt nå er Innlandsstrategien.

Vi har mange **lokale utredninger og vedtak** som planen bygger på. Vi kan nevne: · Kommuneplanens samfunnsdel for 2014-2026 for Gausdal kommune, og viktigere: høringsforslaget til den neste planen for 2021-2032 · Handlingsplan for 2020-2023. med økonomiplan, årsbudsjett 2020 og kommunal planstrategi · Regnskap og årsmelding 2019 · Tiltaksplan knyttet til Robek-statusen, inkludert vedtak i prosessen «Fornyelse og omstilling 2020» · Tertialrapport 1 og 2 for 2020 · Forslag til handlings- og økonomiplan 2021-2024 · Kunnskapsgrunnlag folkehelse · Kunnskapsgrunnlag for framtidens helse og omsorgstjenester, 6 delutredninger og kommunestyrets vedtak gjennom 2020 i den saken · Kvalitetsmelding grunnskolen · Digitaliseringsstrategi for Lillehammer-regionen · Kommuneplanens arealdel (i prosess), og andre fysiske kommunedelplaner · Regional landbruksplan Gausdal, Lillehammer og Øyer (under revidering) · Regional næringsplan Gausdal, Lillehammer og Øyer (under revidering) · Notat klima- og miljøstatus til tjenesteutvalget, mai 2019 · Prosjektet Ung styrke · Hovedplan for vann og avløp · Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse · Beredskapsplan, med underdokument (som smittevernplan) · Trafikksikker kommune (sertifisering) · Bærekraftig reiseliv (sertifisering) · Ny strategi for interkommunalt samarbeid i Lillehammer-regionen

Befolkningsutvikling:

Gausdal kommune har i likhet med mange andre kommuner forholdt seg til det såkalte MMMM-alternativet til Statistisk Sentralbyrå (SSB), som forutsetter middels fruktbarhet, levealder, flytting og innvandring. Vi ser nå at dette alternativet treffer relativt bra på total populasjon, men er mindre treffsikkert innenfor enkelte aldersgrupper. Det er i dag flere eldre over 67 år enn man antok for 10 og 20 år siden. Likeledes er det færre innbyggere i aldersgruppen under 15 år. Dette kan tyde på at utvikling i levealder har gått raskere enn tidligere antatt. Det har også reduksjonen i antall fødte barn per kvinne. Det kan se ut til at MMMM-alternativet er noe optimistisk med tanke på fruktbarhet og pessimistisk når vi ser på aldring. Vi vil derfor de nærmeste årene foreslå å benytte SSBs LHML-alternativ:

- Lav fruktbarhet
- Høy aldring
- Middels flytting
- Lav innvandring

Prosess- og medvirkning:

I de prosesser, saker, utredninger og planer som er nevnt overfor har det vært stor grad av medvirkning. Siden samfunnsdelen i stor grad bygger på disse prosessene og dokumentene,

og fordi det er ønske om å vedta samfunnsdelen tidlig i denne kommunestyreperioden, er det i planprogrammet vektlagt en kortere, enklere og mer politisk prosess. Det er vurdert til å være hensiktsmessig for denne plantypen. I høringsrunden vil en få innspill fra de som ønsker å uttale seg, herunder kommunens rådsorgan. Dokumentet blir bearbeidet videre inn mot kommunestyrets sluttbehandling, der alle høringsuttalelse blir vurdert.

Den sentrale aktøren i denne planprosessen er de folkevalgte, og det er nettopp for å gjøre samfunnsdelen til det viktigste politiske styringsverktøyet. Prosessen begynte allerede med dialogseminaret 2019, der vi begynte arbeidet med FNs bærekraftsmål. Siden dette var i måneden før kommunevalget, presenterte partiene sine partiprogram, med fokus på tjeneste- og samfunnsutvikling. Ulike temaer knyttet til samfunnsutvikling har kommunestyret arbeidet med i flere møter. En har måttet gjøre tilpasninger pga. koronasituasjonen, og for at de folkevalgte skulle ha mulighet for å gjennomarbeide planutkastet, er prosessen blitt noe lenger i tid enn opprinnelig vedtatt i planprogrammet.

Revisjonen av kommuneplanen er også et tverrfaglig arbeid som krever faglige innspill fra kommuneorganisasjonen. Kommunedirektørens ledermøter, planforum, den tverrfaglige folkehelsegruppa og samarbeidsmøte med tillitsvalgte og hovedverneombud er noen av de etablerte møtearenaene som er benyttet. Det har vært en liten administrativ gruppe som har koordinert det administrative arbeidet, og vært en støttespiller for politisk redaksjonskomite. Ellers har ulike fag- og ressurspersoner deltatt aktivt med tekstbidrag og faglige innspill.

Politisk redaksjonskomite

For å styrke det politiske arbeidet og eierskapet til prosessen vedtok kommunestyret i mai 2020 å opprette en «politisk redaksjonskomite». Mandatet har vært som følger:
«Det etableres en politisk redaksjonskomite, som består av en kommunestyrerepresentant fra hvert parti, pluss ordfører. Politisk redaksjonskomite skal arbeide med innholdet i kommuneplanens samfunnsdel, inkludert ambisjonsnivået/inndelingen/språket. Rammen er det vedtatte planprogrammet. Komiteen vil blant annet få materiale / tekstutkast fra de administrative fagmiljøene som et utgangspunkt for sitt arbeid. Politisk redaksjonskomite legger til rette for, og bidrar til et godt politisk eierskap for revidering av kommuneplanens samfunnsdel, - inn mot partiene sine, inn mot kommunestyret, og på aktuelle innbyggermedvirkningsarenaer. Politisk redaksjonskomite har et politisk blikk på den røde tråden mellom kommunens samfunnsdel og handlings- og økonomiplanen. Politisk redaksjonskomite planlegger dialogseminaret 2020 sammen med ordfører, der kommuneplanens samfunnsdel er et hovedtema.

Kommunedirektøren vil bistå politisk redaksjonskomite i arbeidet. De folkevalgte og kommunedirektøren har ulike roller, og vil i dette arbeide samhandle på en ny måte. I neste fase vil det være kommunedirektøren som legger saken fram for formell politisk behandling.»

Medlemmer – inkludert ordfører som leder arbeidet- er ett kommunestyremedlem fra hvert parti:

Fra Senterpartiet: Einar Einstad

Fra Arbeiderpartiet: Hans Oddvar Høistad

Fra Bygdalista: Randi Noreng

Fra MDG: Inge Bugge Knudsen

Fra Tverrpolitisk liste: Stig Melbø

Ordfører Anette Musdalslien.

Politisk redaksjonskomite har hatt 5 møter.

Vurdering:

Høringsforslaget til kommuneplanens samfunnsdel har en tidsramme fra 2021 til 2032. Det er naturlig med en revisjon hvert fjerde år, om kommunestyret ønsker det. Dette vedtas i kommunal planstrategi, som vi i Gausdal kommune har en årlig rullering av. Samfunnsdelens innhold Vi er opptatt av sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft i utviklingen av lokalsamfunnet og tjenestene, og vi legger FN sine bærekraftsmål til grunn. De tre dimensjonene av bærekraftig utvikling er like viktige. Det må derfor ligge helhetlige vurderinger til grunn for valgene vi tar, og prioriteringene vi gjør.

FNs bærekraftsmål nummer 17 handler om at vi må samarbeide for å nå målene, og ligger som en overbygging i alle satsingsområdene. «Sammen får vi det til» er slagordet til Gausdal kommune, og det videreføres i forslaget til ny kommuneplan. Slagordet fylles med innhold gjennom disse satsingsområdene:

- Sammen om gode hverdagsliv
- Sammen om et nært og aktivt lokalsamfunn
- Sammen om en grønnere kommune
- Sammen om samfunnssikkerhet og god beredskap
- Sammen om bærekraftig arealbruk · Sammen for Lillehammer-regionen
- Bærekraftig økonomi
- En organisasjon som samskaper

Innenfor hvert satsingsområde er det utarbeidet forslag til hovedmål og delmål. Vedtatte satsingsområder, hoved- og delmål skal følges opp med strategier og tiltak i planer som utarbeides/revideres, der de viktigste er handlings- og økonomiplanen med årsbudsjett, arealplanen, og kommunedelplaner/temaplaner.

Enstemmig vedtak i kommunestyret:

Kommunestyret legger kommuneplanens samfunnsdel 2021-2032 ut på høring og offentlig ettersyn, med formannskapetets momenter:

- *Markagrense innføres ved revisjon av kommunedelplanen for Skei.*
- *Begrepet «høgbonitets skog» tas ut fra den setningen det står.*
- *Nytt delmål i under kapittel «Organisasjon som samskaper»: «Vi arbeider målrettet med likestilling i et inkluderende arbeidsmiljø som ivaretar ulike livsfaseutfordringer.»*

Høringsfrist er 25. januar 2021.